

Людмила Калініна,
доктор педагогічних наук, професор,
учений секретар Інституту педагогіки НАПН України,
e-mail: gelena@i.ua

УКРАЇНСЬКА ВИШИВАНКА В СУЧАСНОМУ ВИМІРІ

У сучасному середовищі вишиванка відіграє важливе культурно-естетичне значення, особливо в умовах війни. Наразі вишиванка використовується як патріотичний та культовий одяг, символ української ідентичності. Кожен регіон України має свої оригінальні вишиванки, які відрізняються фасонами, кольором, способом вишивання, орнаментом і візерунками. Вишиванка – це не просто елемент національного українського строю. Її крій, вишивка мають сакральні смисли.

Так, на Вінничині вишиванки були багатокольоровими і включали різноманітну техніку та стилі вишивки, такі як низь, хрестик, вишивка розписом, настилання, вирізування та мережка. Вишивки з Волині часто мали геометричні фігури, такі як зірки, ромби та ламані лінії, а червоний колір переважав серед усіх кольорів. На Дніпропетровщині використовували вишивку низью та ажурні мережі, а вишивки хрестиком були геометричними та рослинними. На Донеччині поєднували червоний і чорний колір, а вишивки прикрашали мережку та вирізування. Житомирщина повідомляє за заниженням та дрібним хрестиком, а геометричні фігури, такі як хрести, ромби, круги, зигзаги та розетки, були розширеними. Закарпатська вишивка була різнобарвною, з використанням більше десятка кольорів, а розширеними техніками були низинка, кучерявий стіб, пряма та коса гладь. У Запорізькій області використовували всі основні геометричні фігури та їх з'єднання, такі як кола з розетками, ромбами та крапками. Вишивки Івано-Франківщини включали чіткі геометричні фігури, які об'єднувалися в динамічний орнамент, а старовинні техніки включали «колення» і «кручення». На Київщині вишивали геометричні візерунки рослин у білих, коралово-червоних або чорних кольорах,

з перевагою білого з вкрапленнями зеленого та червоного. Вишивки на Кіровоградщині з перевагою білого та з вкрапленнями зеленого та червоного. Так, у Вінничині вишиванки були багатокольоровими. Майстрині використовували іншу техніку та стилі вишивки, такі як низь, хрестик, вишивка розписом, настилання, вирізування та мережка. Волинські вишивки мали багато геометричних фігур, таких як зірки, ромби та ламані лінії, і червоний колір переважав серед усіх кольорів. На Дніпропетровщині використовували вишивку низьку та ажурні мережі, а вишивки хрестиком були геометричними та рослинними. У Донеччині майстрині поєднували червоний і чорний колір, використовували мережку та вирізування, і зображали квіти, дерева і птахів. Житомирщина відрізнялася заниженням та дрібним хрестиком, а кольори поєднували синій, червоний та чорний. Закарпатська вишивка була різнобарвною з використанням багатьох кольорів, а основна техніка включала низинку, кучерявий стіб, пряму та косу гладь. У Запорізькій області використовували всі основні геометричні фігури, такі як кола та ромби, а також розетки. Львівські вишивки виконані переважно хрестиком та стебнівкою, нагадували мереживо та малу дрібну павутинку квіток чорного кольору. На Харківщині вишивали поліхромні візерунки товстою ниткою, а Херсонщина мала рослинно-квітковий орнамент із зображенням «Світового дерева» та символічних тварин. Чернігівщина використовувала основний білий колір з вк та символічних тварин.

Отже українська вишиванка вражає своїм розмаїттям і кольорами, а також технікою виконання. Та разом вони створюють єдиний духовний код українського народу.

Література:

1. Калініна, Г. М. *Вишиванка як бренд вільного українського народу*. 2022. URL: <https://undip.org.ua/library/ukraino-moia-vyshyvana-zbirnyk-tez-konferentsii/>
2. Калініна Л.М. Різноманіття української вишиванки. *Україно моя вишивана : етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки* : зб. тез III Міжнародної онлайн-конференції, 19 травня 2022 р. Педагогічна думка, с. 251-255.